

Waarom gedragen pubers zich als pubers ?

De spurt (met hindernissen) naar volwassenheid

www.maurits-wysmans.be

1

Maurits Wysmans

Introductie.

- University College Leuven Limburg (Associatie KULeuven)
- Voormalig Opleidingshoofd SRW (Sociale Readaptatiewetenschappen (Child and Youth Studies)
- Gastprofessor en gastlezingen in Malaga (Spain), Waterford (Ireland), Adelaide (Australia), Hong Kong, Sint-Petersburg en Rostov-on-Don (Rusland), Potchefstroom (South-Africa)
- Diverse artikels (opvoedings- en gedragsproblemen)
- Boek " Praten met ouders" (2014) (Lannoo Campus)
- www.maurits-wysmans.be
- Maurits.wysmans@ucll.be

2

Het leven zoals het is

- *“Ik ben geen klein kind meer ofzo, ik regel mijn dingen wel zelf.
-Oh ja, kan je me straks op komen halen met de auto want het regent?”*

Tieners geloven niet meer
in Sinterklaas,
Maar wel in de kabouters
die achter hen opruimen

3

Hoofstuk 1. Kenmerken .

4

Kenmerken Puberteit

- Lichamelijke ontwikkeling
- Seksualiteitsontwikkeling
- Gedrags- en stemmingsschommelingen
- Experimenteergedrag op weg naar zelfstandigheid
- Evenwicht groep-individu
- Revolte

PUBERTEIT

**ALS JE OUDERS
VERVELEND
BEGINNEN TE DOEN**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem www.loesje.nl

5

Niets nieuws onder de zon.

Aristoteles (384 v. C.) :

"De jeugd is opvliegend en tegendraads, ze tiranniseren hun opvoeders en leermeesters", "de jeugd van tegenwoordig houdt van luxe, heeft slechte manieren en veracht alle gezag"

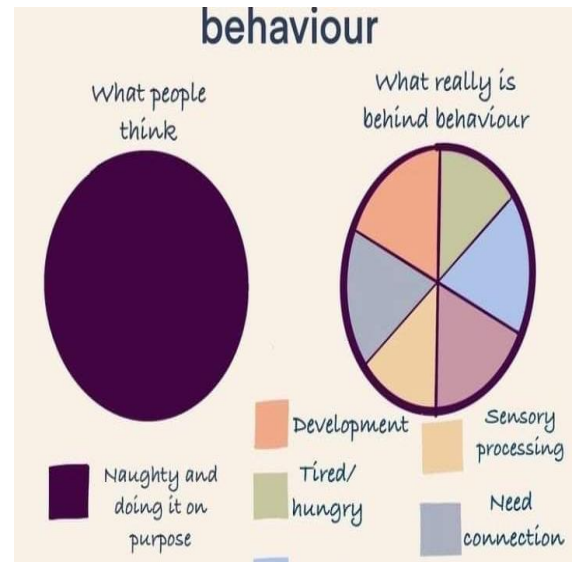
Herder in Shakespeare's The Winter's Tale

" de jeugdperiode kan beter overgeslagen worden", "sliepen ze er maar doorheen"

6

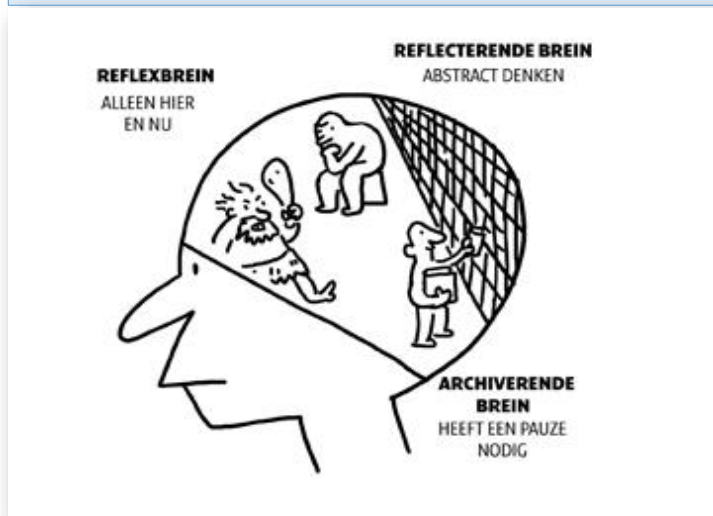
Waarom gedragen kinderen zich zoals ze zich gedragen en niet zoals volwassenen ... ?

7

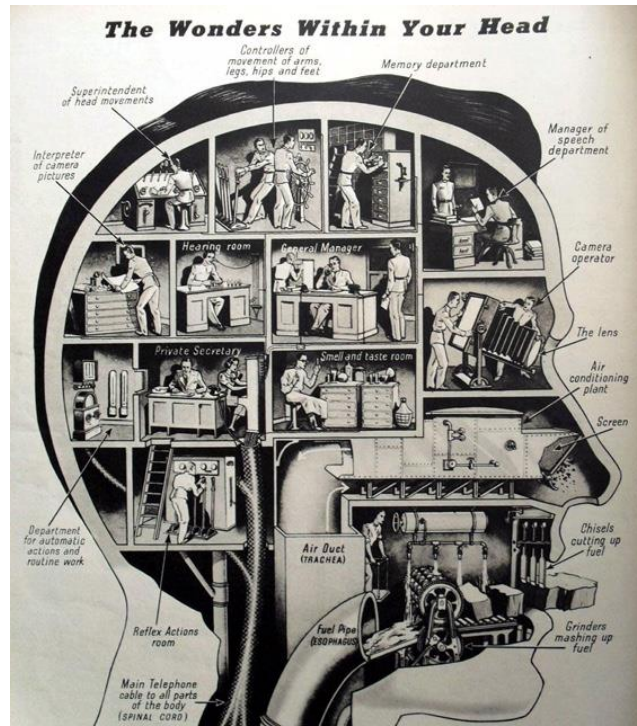
Het brein van de puber !

8

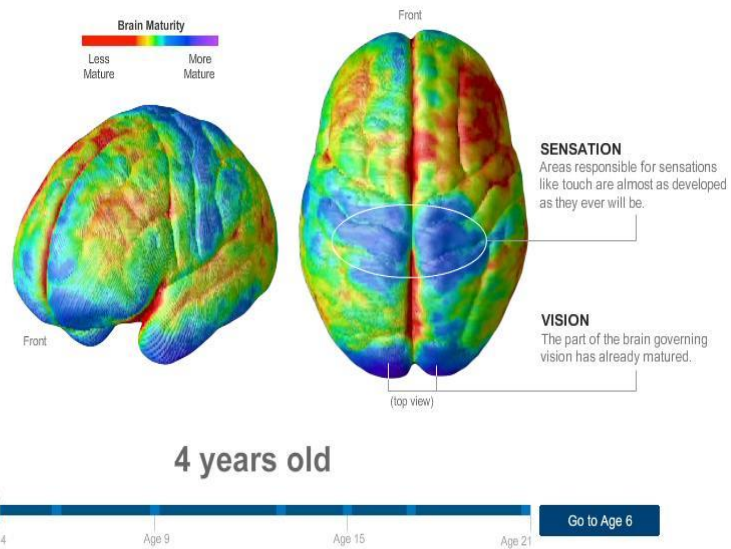

9

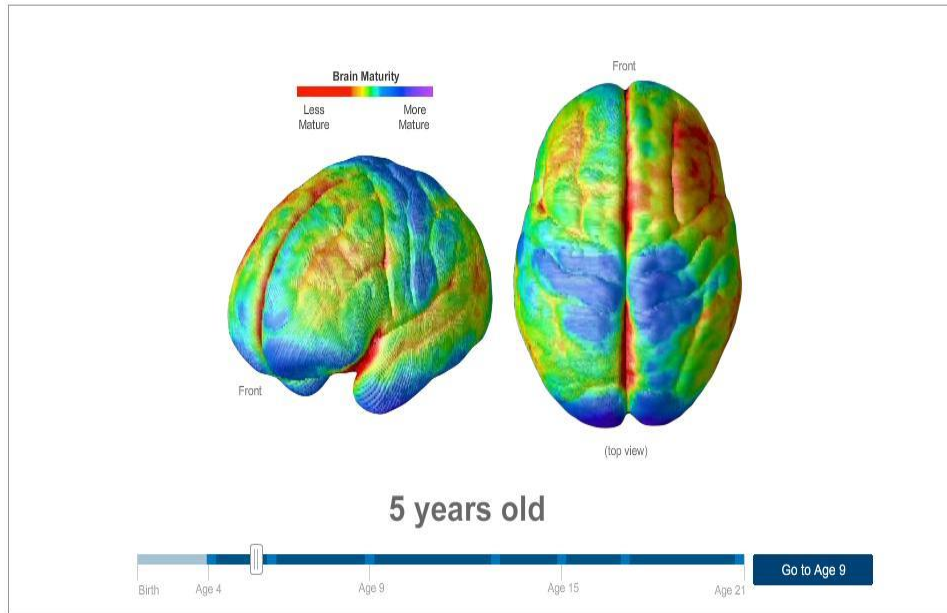

EARLY DEVELOPMENT

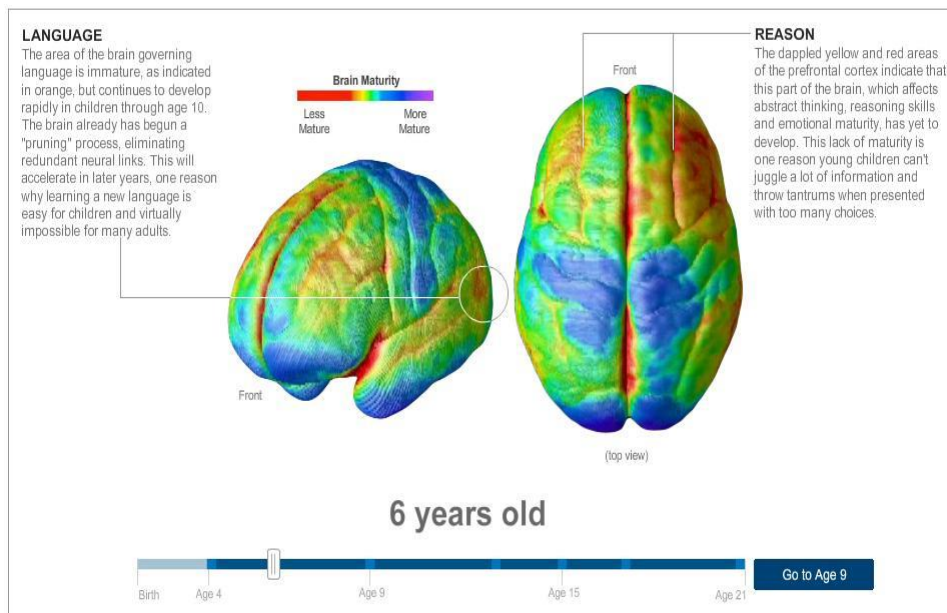
In the first few years of life, areas of the brain devoted to basic function change at a rapid pace. By age 4, primary senses and basic motor skills are almost fully developed. The child can walk, hold a crayon and feed himself.

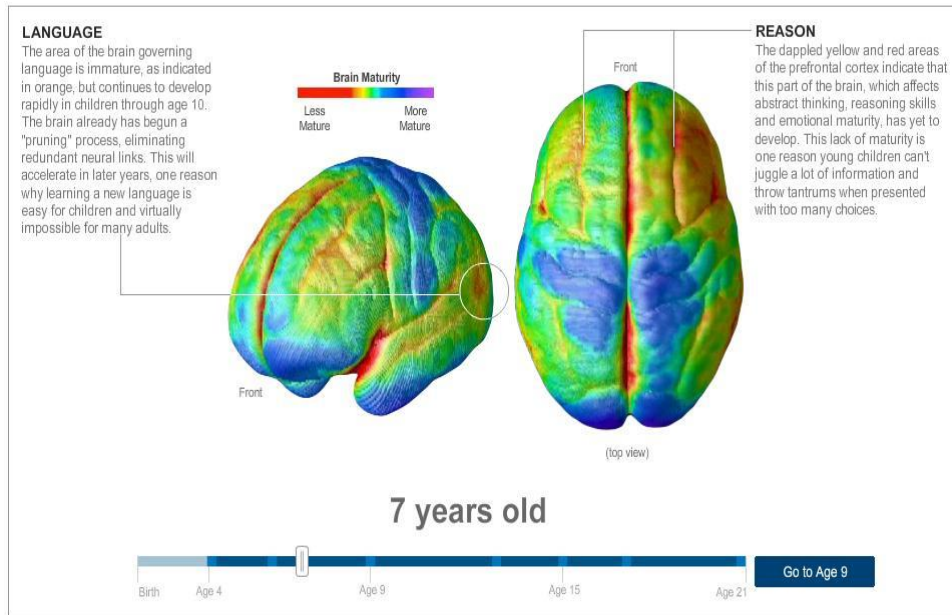
10

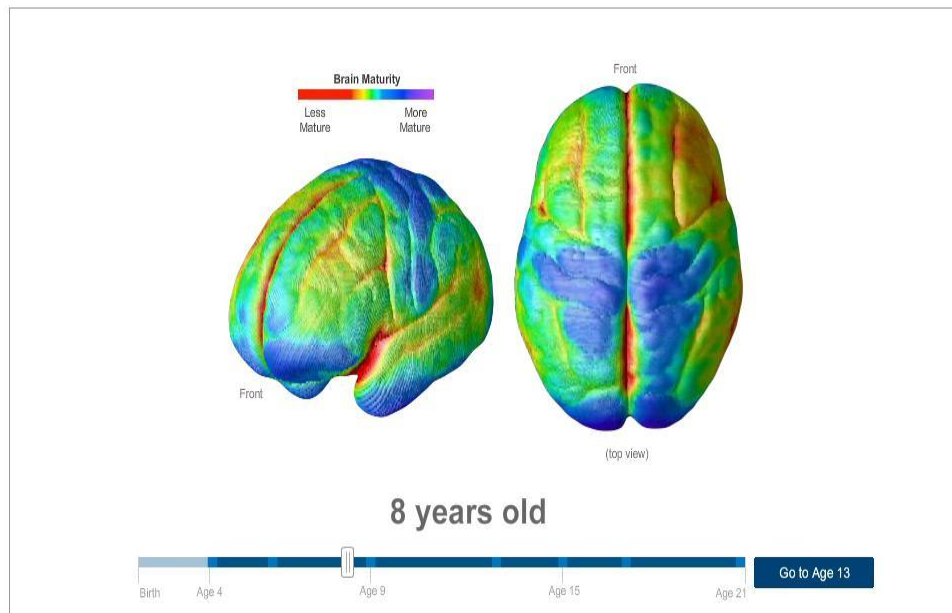
11

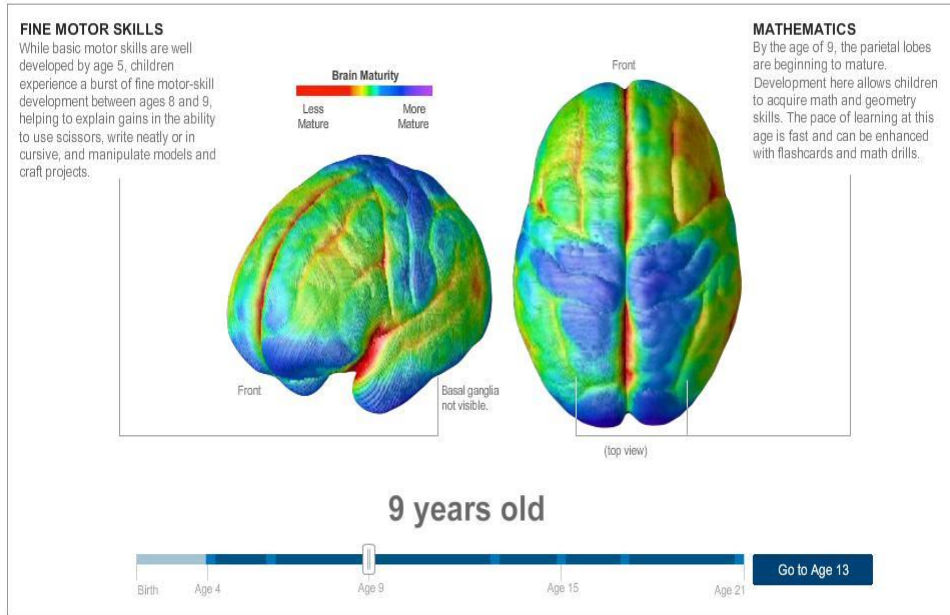
12

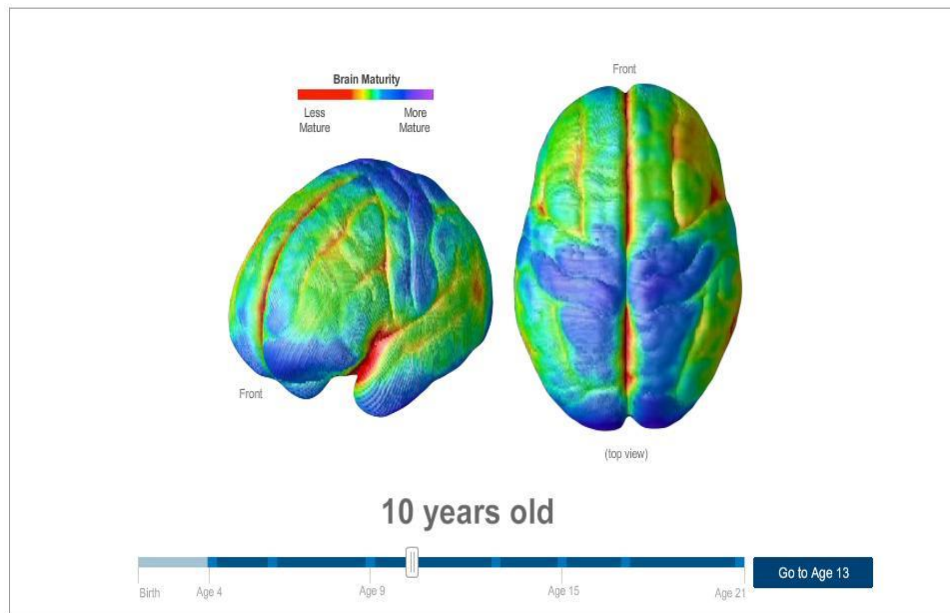
13

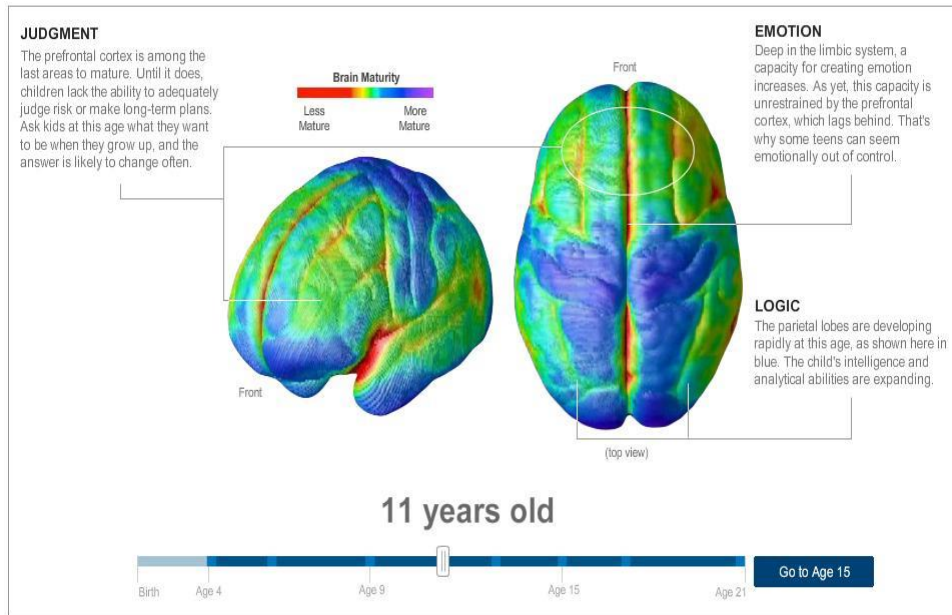
14

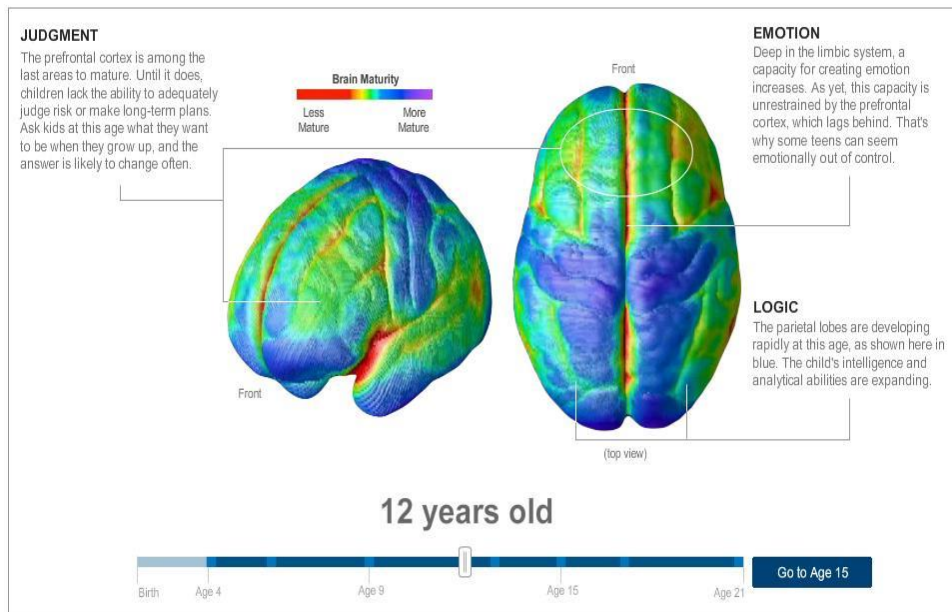
15

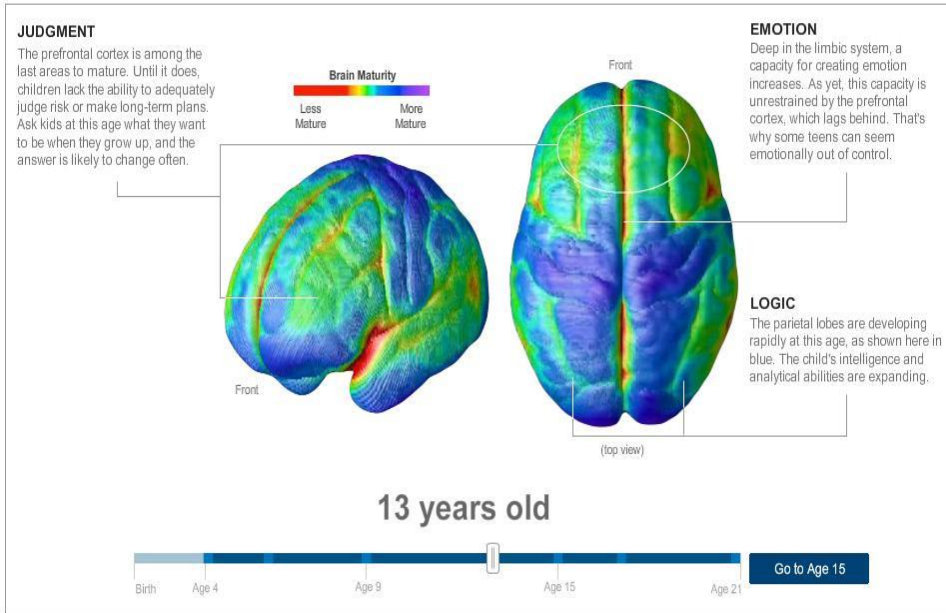
16

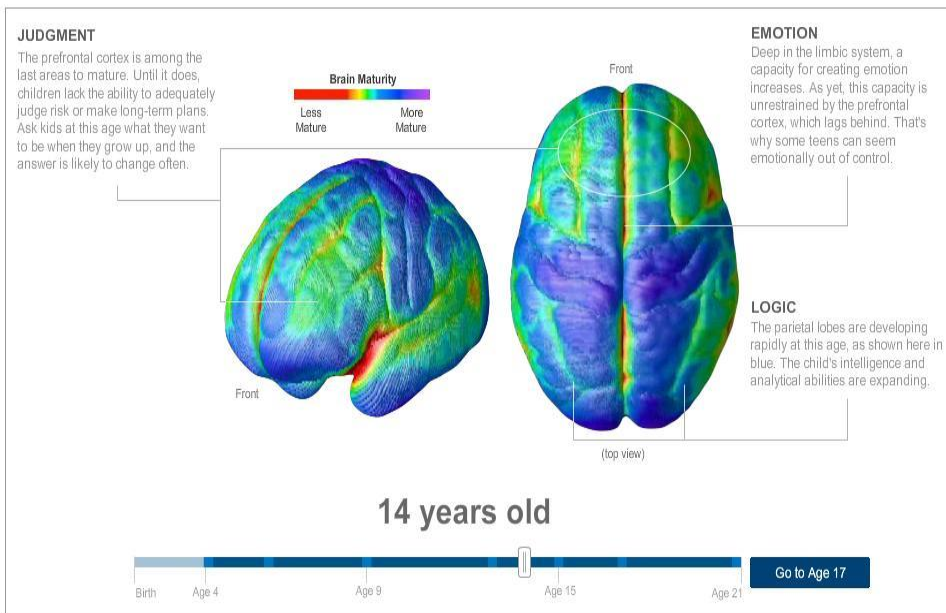
17

18

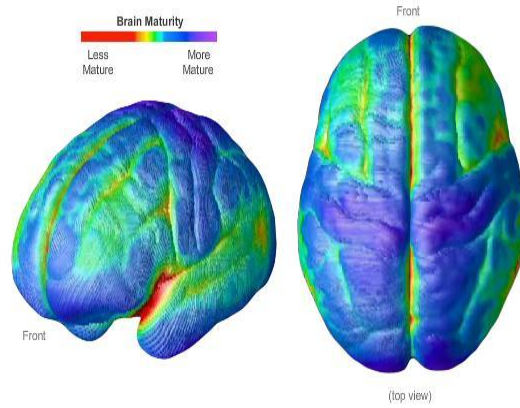
19

20

SPECIALIZATION

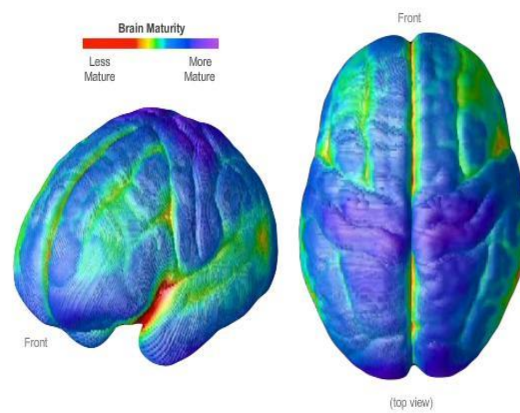
In the teen years, an abundance of neural links continue to be discarded. Underused connections will die to help more active connections thrive. As a result, the child's brain will become more specialized and efficient.

15 years old

21

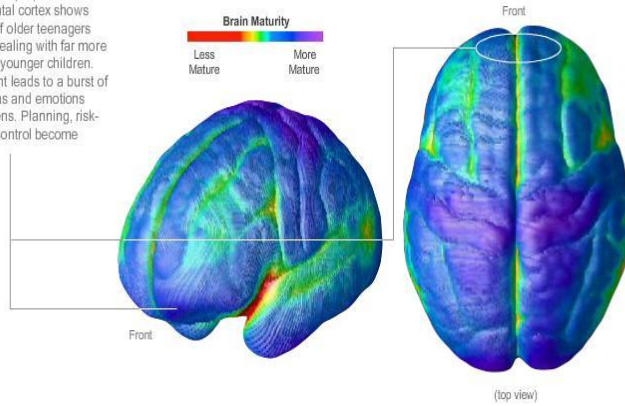
16 years old

22

ABSTRACT THOUGHT

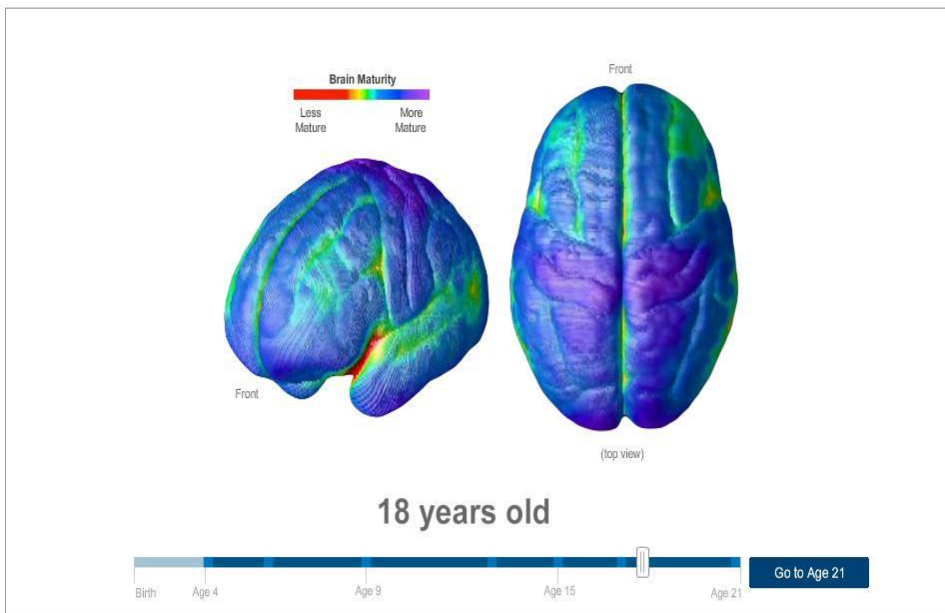
The deep blue and purple of the maturing prefrontal cortex shows why the brains of older teenagers are capable of dealing with far more complexity than younger children. This development leads to a burst of social interactions and emotions among older teens. Planning, risk-taking and self-control become possible.

17 years old

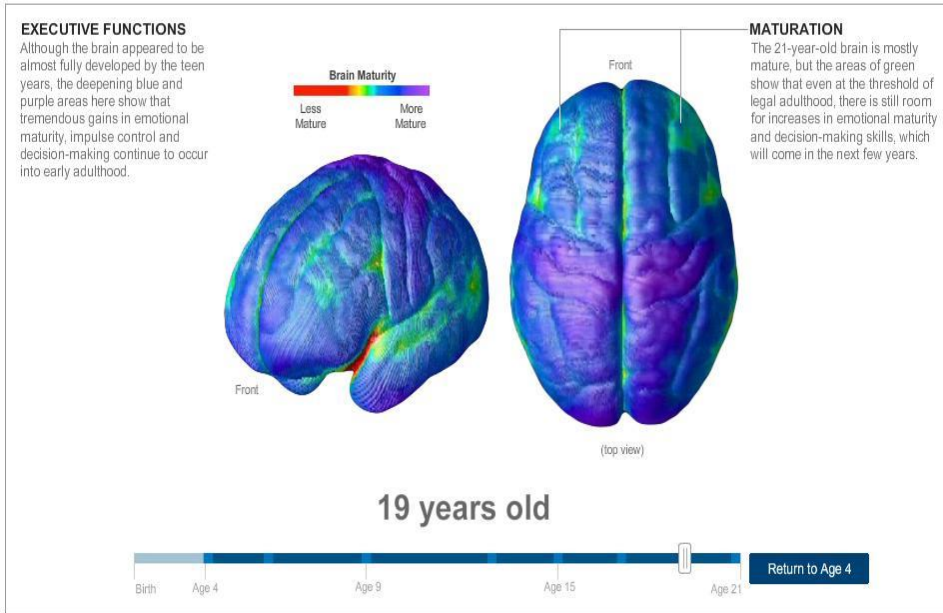
23

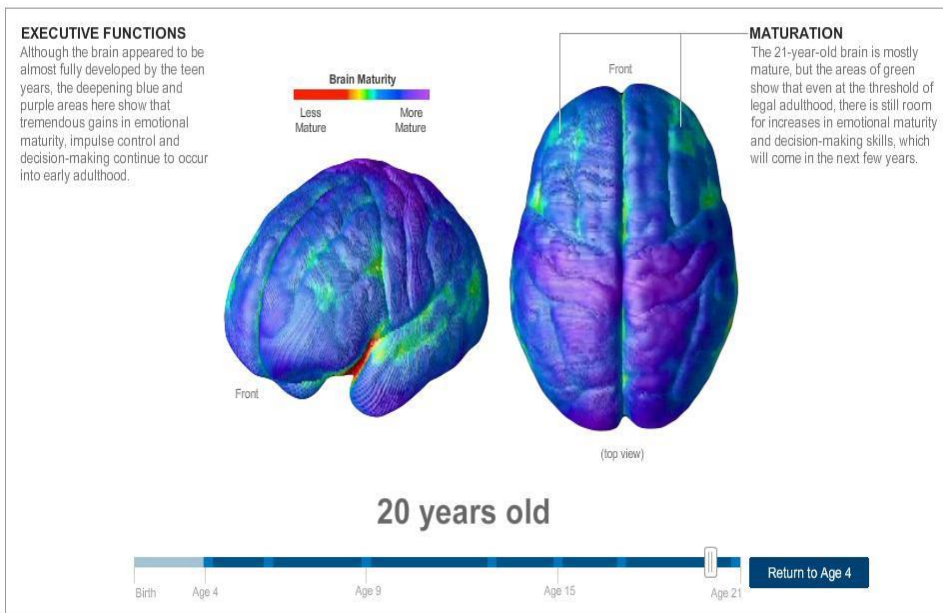
18 years old

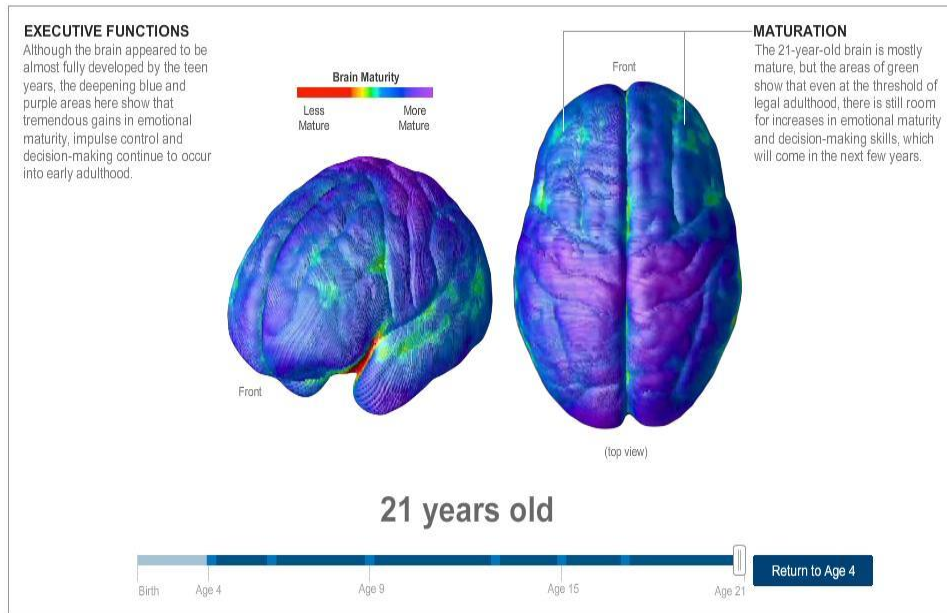
24

25

26

27

Funcities van de mediale prefrontale cortex

- Globale regulatie van het lichaam
- Afgestemde communicatie
- Emotioneel evenwicht
- Angst-modulatie
- Inzicht-zelfbewustzijn
- Empathie
- Morele waarden
- Intuïtie
- Planning

28

Hersenen ontwikkelen zich in reactie op de omgeving

- Hersenonderzoek heeft het afgelopen decennium aangetoond dat bij meisjes de hersenontwikkeling doorgaat tot na het 20ste levensjaar en bij jongens zelfs nog een paar jaar langer
- Tien tot vijftienjarigen zoeken sensaties en die willen ze het liefst hier en nu bleven
- Veertien tot zestienjarigen letten niet op de consequenties van hun gedrag
- Pubers staan het eerste lesuur nog in nachtstand
- *"Jongeren hebben weinig oog voor de gevoelens van hun ouders. Meestal zijn ze zich er niet eens van bewust dat ze gevoelens hebben. Wat betreft de emoties van hun ouders zijn ze behoorlijk autistisch"* (Jonathan Coe – "Meneer Wilder en ik ")

29

Social Media : impact ?

Wat is de invloed van media op de persoonsvorming van onze jongeren?

MOVING MINDS

Wat zijn goede games voor mijn zoon?

zijn met soc

Onze kinderen met internet. Hoe mediaopvoeding met hen?

BIJ MIJN DOCHTER NAAKTFOTO'S R WAT KAN IK DE K

IMPORTANT

eel nen wel

30

Hoofstuk 2. Vandaag .

31

Wat is er vandaag gaande?

- 1 op 4 kinderen heeft leerproblemen .
- Impact Corona is nog onvoldoende gekend.
- 1 op 3 krijgt bijles .
- 1 op 5 ouders wordt onzeker door het gedrag of door uitspraken van andere ouders
- Aantal aanmeldingen stijgt. Meer vragen over opvoeding. Wachtlijsten .
- Toenemend "psychiatriseren" van gedrag van kinderen en jongeren.

32

- 7,5 % van alle twaalfjarigen heeft op zijn minst één stoornis (bron : onderzoek 2012 VUB)
- 15% van de middenklasse kinderen heeft een stoornis
- 1% van de kansarme kinderen heeft een stoornis
- Bij een kind uit de middenklasse wordt vijftien keer vaker een leerstoornis vastgesteld dan bij zijn (kans)arme leeftijdsgenoot
- Jongens hebben 6 keer meer kans op autisme als meisjes
- Jongens hebben 4 keer zoveel kans op ADHD als meisjes

33

Recent onderzoek (Portzky 2018)

- 1 op 4 jongeren (leeftijd 12 tot 18 j) loopt risico op zelfdoding .
- 20 % denkt dat de dood misschien wel zijn/haar problemen zou wegnemen.
- 21 % denkt dat comazuipen een manier is om je zorgen kwijt te raken.
- 15 % heeft al gestolen of anderen zwaar gepest.
- 33 % voelt zich vaak eenzaam omdat hij/zij het gevoel heeft dat niemand begrijpt wat hij/zij echt bedoelt

34

Bijzondere jeugdzorg: Agentschap Opgroeien

- Stijging van 65 % in 10 jaar (momenteel ongeveer 26.000 kinderen en jongeren)
- Grootste gedeelte in VOS
- Ongeveer de helft in gedwongen hulpverlening
- Totale capaciteit van voorzieningen stijgt

35

Impact Corona ?

- Mentaal welzijn jongeren ?
 - Stijging consultaties
 - Stijging suicidale gedachten
 - Stijging leerachterstand
 - Stijging intra-familiaal geweld
- Nochtans . De wereld draait verder door. Dit is ONZE uitdaging die de bestaande uitdagingen enkel versterkt. Wij moeten aanpassen aan nieuwe paradigma's.
- Nood aan bijkomend onderzoek

36

onderzoeksgegevens

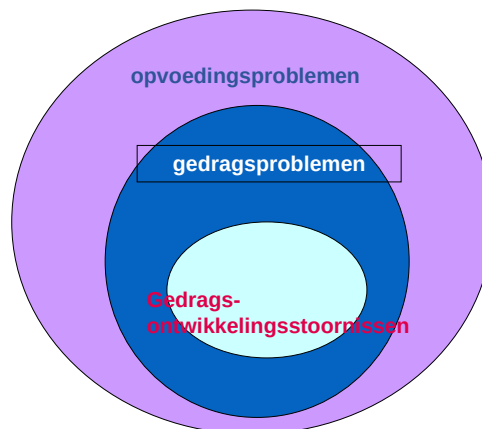
Onderzoek toont
aan:

- 80 % tot 85 % komt zonder problemen op de pootjes terecht (af en toe opvoedingsvragen/problemen)
- 10% tot 15 % volgt na een hindernissenparcours (gedragsproblemen)
- 6 tot 7 % kampt met ernstige ontwikkelings- of gedragsstoornissen

37

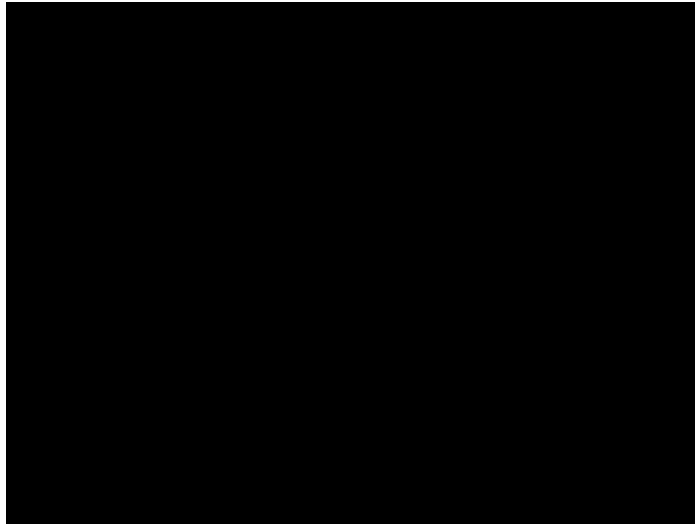
Opvoedingsproblemen, gedragsproblemen, gedragsstoornissen

38

Over labels ...

39

Een etiketjes-epidemie?

- Kinderen zijn belangrijk en we willen dat ze gelukkig zijn. Ze krijgen al onze aandacht.
- **We weten meer** over ontwikkelings- en gedragsproblemen en –stoornissen. Hoe meer we vertrouwd zijn met symptomen, hoe meer we deze symptomen gaan opmerken.
- Er zijn **betere screeningsmiddelen** waardoor kinderen met problemen sneller opvallen.

40

Inclusie of "Apartheid"

- Een etiketje geeft inzicht maar nog geen uitzicht! Ouders blijven vaak in de kou.
- Er is een heel smalle lijn tussen wat 'normaal gedrag' en 'zorgwekkend gedrag is'.
- Gedrag verandert in de tijd, het label blijft hetzelfde.
- De sleutels openen niet alle deuren, sommige kinderen raken omwille van hun etiketje niet geïntegreerd.
 - *"We hebben veel warme leerkrachten ontmoet met een gouden hart. Maar het blijft vechten tegen de bierkaai."*

41

Onderscheid jongens-meisjes

42

Plaats in de rij ????

43

OPVOEDEN GAAT NIET ALTIJD VANZELF...

- Zuigeling : huilen, eten, ...
- Peuter : spraak,...
- Kleuter : zindelijkheid, druk, ...
- Lagere school: leerproblemen, huiswerk, faalangst...
- Puber: conflicten,...
- Adolescent: drugs,...

44

Waar is die “goeie ouwe” tijd gebleven ...

- Vroeger hadden leerkrachten gezag...
- Ouders waren toen echte ouders...
- Ik had respect voor mijn vader...
- Dat had ik niet moeten proberen...
- Toen bestond er geen ADHD..
- Waar is toch in godsnaam die ‘goeie ouwe’ tijd gebleven

45

45

“waar is die goeie ouwe tijd gebleven ?”

46

Hoofstuk 3. Hulpverlening

47

Impact voor de hulpverlening ...

- Toegenomen aandacht voor opvoeding , psychosociaal en emotioneel welbevinden van kinderen en jongeren.
 - Leidt tot specifieke hulpvragen
- Veranderend consultatiegedrag ouders
 - Van preventie tot specifieke opvoedingshulp
 - Ouder is deskundige en mondige partner i.p.v. cliënt (ontvoogding)
 - Ouders maken keuzes en hebben beslissingsrecht
- Gewijzigde gezinsconstellaties
 - Multiculturele setting
 - Gezinsamenstelling

48

48

MEER PROBLEMEN MET KINDEREN ?

VROEGER

- grote gezinnen
- leren moet niet
- meer waarden (ouderlijk gezag)
- geen twijfel
- meer autoriteiten
- meer sociale steun controle

NU

- minder kinderen
- bewuste opvoeding
- onzekerheid, instabiel gezin
- ouders weten meer
- spanningsveld: school-gezin
- opvoeden is privé

49

Knipperlichtjes – Rutter Criteria

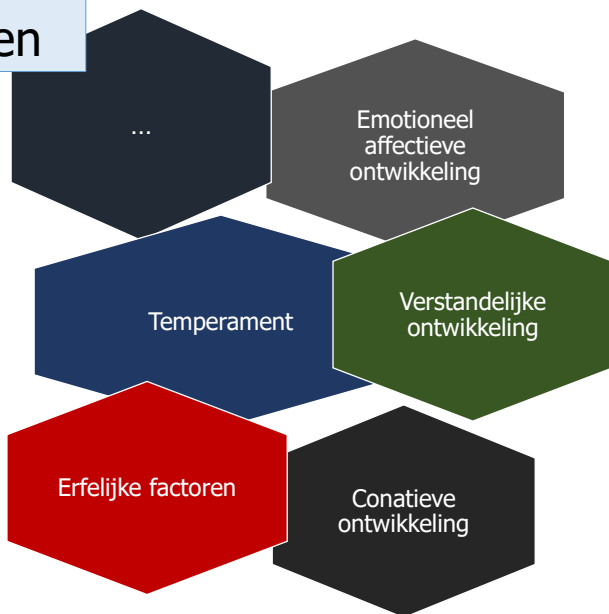
- Leeftijdsadequaate gedrag of niet
- Frequentie
- Intensiteit
- Duur
- In verschillende situaties uiten verschillende betrokkenen die het kind/de jongere goed kennen dezelfde zorgen/klachten.
- Resistentie/persistentie
- "Psychosociaal lijden"
- Conglomeraat van kenmerken
- Geen socioculturele verklaring
- Bizar

50

- Erfelijkheid

Wat speelt een rol ?
Kind/jongere factoren

Ouderfactoren

Beschikbaarheid

Betrokkenheid

Temperament

Verantwoor-
delijkheid

Inzicht in
ontwikkeling

Visie op
opvoeden

Opvoeden
andere
kinderen

Beleving van
opvoeding

Eigen
geschiedenis

53

Opvoeden

- **Fout**

- ouders kneden het kind en zijn verantwoordelijk voor het resultaat (schuldmodel)

- **Juist:**

- opvoeding wordt in sterke mate mee bepaald door het kind, gezinskenmerken en opvoederskenmerken. (interactioneel model)

54

“Leidt vriend , en leert uw waarde
kind

Zo haast zijn eerste jeugd begint;

Want kromt het dan , en recht gij 't
niet

Zo is 't eeuwig huisverdriet.”

(Cats – 17de eeuw)

55

Ouders maken het verschil: pleidooi voor systemische hulpverlening

Onderzoek toont aan:

“Voor de meeste kinderen is het gezin nog
steeds hun nest. Ouders en opvoeding
oefenen nog steeds de belangrijkste invloed uit
op het (toekomstig) gedrag van jongeren”

56

Opletten met ...

Ouders stellen te veel, te hoge en niet leeftijdsadequate eisen.

Ouders stellen terechte eisen en regels maar zijn niet in staat om ze doen na te leven.

Ouders beschikken over te weinig onderhandelingsstechniek, er is te weinig onderhandelingsruimte.

Men spreekt te weinig 'met' elkaar, men luistert niet naar mekaar.

Ouders zien te weinig mogelijkheden om te sanctioneren. Zowel positief (belonen) als negatief (straffen).

57

Autoriteit in opvoeding

- Traditioneel:
 - Het gedrag van het kind "breken"
 - Leidt tot dreigementen, straffen of een strijd: probleem bij pubers
 - Bij aanhoudend negatief gedrag: escalatie met vaak gebruik van geweld
- Permissief:
 - Dialoog, luisteren, uitleg en nog eens uitleg
 - Via overtuigen en begrijpen
 - Bij aanhoudend negatief gedrag: machteloos, toegeven, andere kant opkijken

58

Vandaag : waakzame zorg ! Nieuwe autoriteit 5 basics voor krachtig opvoederschap

- Opvoeding is maatwerk (ieder kind is specifiek) .
- Eerst verbinden, dan begrenzen (eerst hechting) .
- Zelf doen geeft vertrouwen (opvoeden is loslaten) .
- Ik kan je niet veranderen (controleren) , ik kan enkel mijn gedrag veranderen.
- De automatische piloot mag niet landen (altijd opnieuw naar nieuwe aanpak/antwoorden op zoek) .

59

HOE HELPEN?

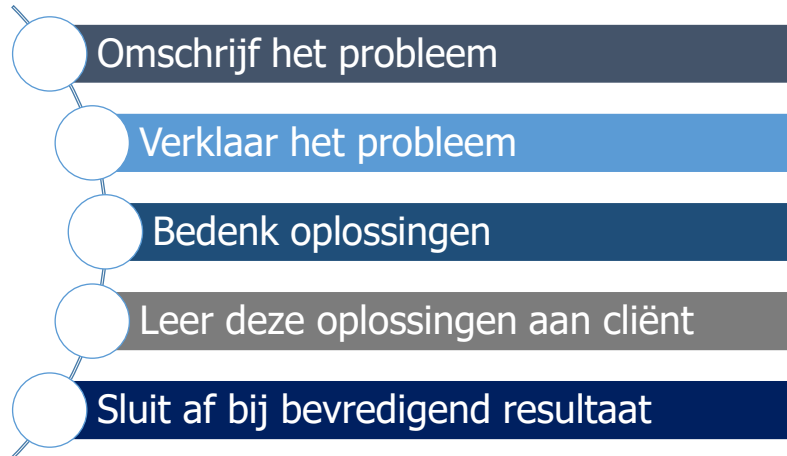

- Meersporenaanpak : Ouders – jongere - derden
- Niet alleen jongere 'behandelen' maar ook gezinsaanpak
- Zorgvuldige verkenning van het probleem i.p.v. "witte konijnen toveren"
- Meerdere overlegmomenten
- Een diagnose alléén lost niets op
- Tijd nodig
- Samen aan de eindmeet

60

Oude denken : Problem oriented paradigm

61

Probleemgericht gesprek

Wat is **je** probleem?

Waarom heb je dat probleem? Hoe komt dit?

Hoelang is dit probleem er al?

Wanneer ontstond het? Welke was de aanleiding?

Hoe **erg** is het? Hoe **voel je** je daarbij?

Hoeveel **last** heb je ervan?

Waarop heeft je probleem allemaal een **negatief effect**?

Wat zijn **de gevolgen** als je er niets aan doet?

Op **welke andere gebieden** in jouw leven speelt dit probleem ook?

Wat is er nog meer aan de hand?

62

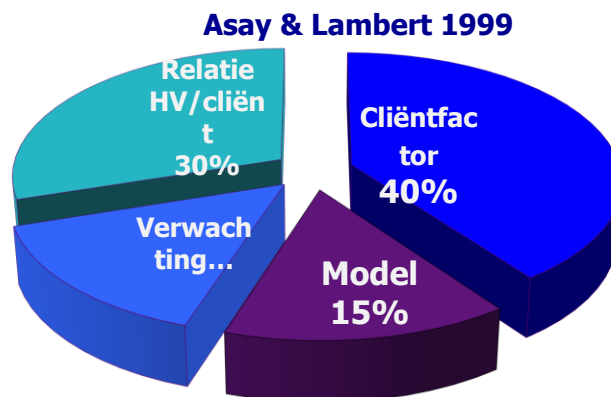
Ja... en....?

- Veel problemen zijn complex, situatie-afhankelijk en vaak zijn (dominante) oorzaken niet te definiëren. (multicausaliteit)
- Men pikt zich vaak vast op een bepaalde oorzaak die makkelijk te identificeren is, de rest van de situaties en mogelijke andere oorzaken worden genegeerd
- Niet alle oorzaken kunnen ook worden 'verwijderd'.
- Het is niet omdat het probleem verdwenen is, perspectief in de plaats komt
- 'Problemen' zijn niet universeel, remedies dus ook niet.
- Leidt vaak tot een aanpak à la "One size fits all"

63

Practice based evidence

64

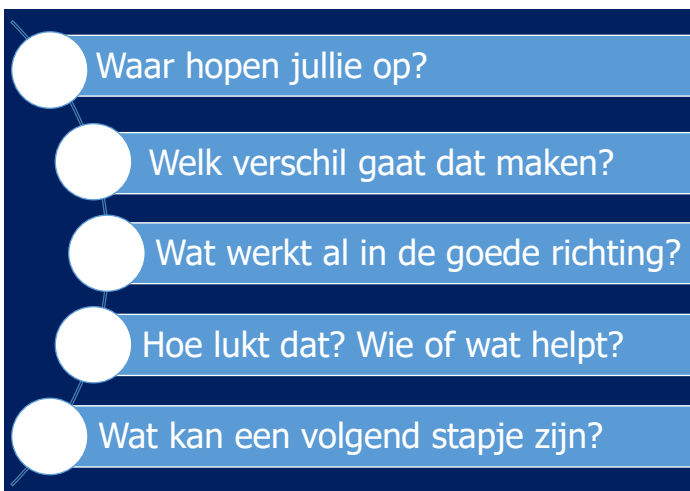
A state of mind

- Er bestaan geen perfecte problemen!
- Investeer je energie in waar de ouders naartoe willen i.p.v. waar hij/zij vanaf willen.
- Onderzoek wat AL werkt !
- Dié resources zijn de basisingrediënten van de hulpverlening.
- Werk vooral perspectiefgericht
- Als iets werkt, doe er meer van!

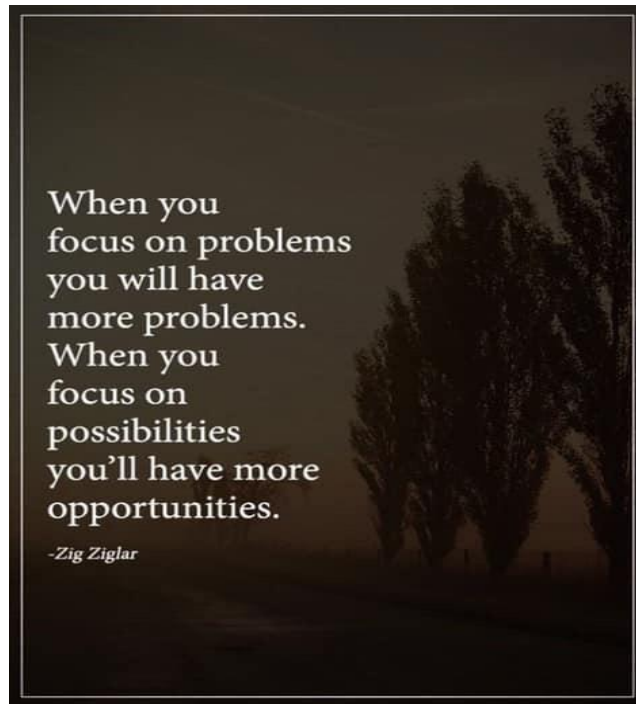
65

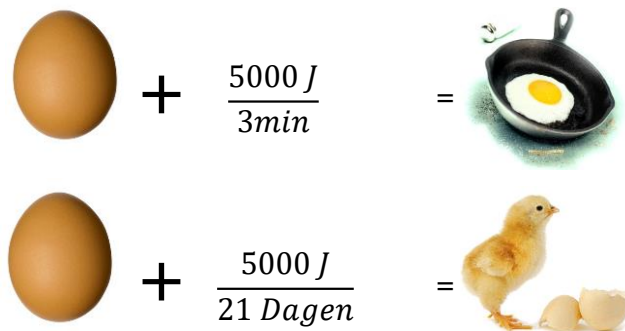
Samenvattend

66

67

Verandering vraagt tijd ! "

68

Teach your children well. (C,S,N& Y)

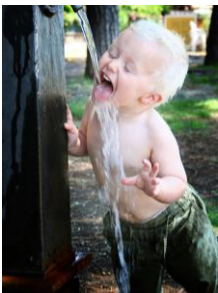

- You, who are on the road,
Must have a code that you can live by.
And so, become yourself,
Because the past is just a good bye.
Teach your children well,
Their father's hell did slowly go by.
And feed them on your dreams,
The one they picks, the one you'll know by.

Don't you ever ask them why, if they told you, you will
cry,
So just look at them and sigh and know they love you.

69

Bronnen

-
- Prof.Dr. Em. W. Hellinckx KUL
 - N. Pameijer en T. van Beukering
 - W.Meijer
 - A. Bolt
 - I. Nagy
 - A. Van der Pas
 - J. Belsky
 - P.De Jong, I.K. Berg
 - F.C. Verhulst & Verheij
 - R. Prenen & M. Wismans
 - Baartman
 - Prof. Rutter
 - Dr. Haim Omer

70

71